

Dünya Uygur Kurultayı
Vakfı

Uygur Akademisi
Vakfı

Doğu Türkistan
Araştırmaları Vakfı

Katliamdan Soykırıma Giden Süreç 5 Temmuz 2009

15. Yıl dönümünde Urumçi Katliamında Şehit olanları Anma ve Soykırımcı Çin Rejimini Lanetleme

Basın Açıklaması
5 Temmuz 2024 / Ankara

1949'da Çin Komünistleri tarafından işgal edilen Doğu Türkistan, 1955 yılında Uygur Özerk Bölgesi statüsüne kavuşmuş ancak her şey bedelsiz olarak gasp edilerek kamulaştırılmış bu toprakların asıl sahipleri olan Uygurların mülkiyetinde hiçbir şey bırakılmamıştır. Burada her ne kadar gerçek manada bir özerklikten söz edemesek de özellikle Mao'nun ölümünden sonra kısa bir süreliğine kısmi olarak uygulanma zemini hasıl olmuştur. Kültür Devriminden sağ olarak kurtulabilen az sayıdaki vatanperver aydın insanlarımızın insan üstü çabaları ve fedakarlıkları ile milli düşünce, Uygurca eğitim, Uygur dili ve edebiyatı, klasik eserler, tarihi ve edebi romanlar, Uygur sanatı, İslam dinine ait eserler gibi kültürel alanda gözle görünür bir atılım hamlesinin gerçekleştirilmiş olmasının yanında bilimsel olarak da üniversitelere kadar sosyal ve fen bilimlerinde Uygurca eğitim verilebilecek yoğun çalışmalar yapılmış ve gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaları yapan aydınlar, yazarlar ve bilim adamları bulundukları mevkilerinde canla başla çalışmış ve 2000'lerin ortalarına kadar çok katmanlı sıkı kontrol aşamalarından geçerek devam ettirme gayretinde bulunmuştur. Bu süreç zarfında Çkp yönetimi, Doğu Türkistan'daki siyasi, ekonomik, güvenlik, sanayi, finans, üretim, ticaret, medya, altyapı, ulaşım, haberleşme, sağlık vesaire alanların tümünde mutlak kontrol ve yönetim mekanizması tesis etme doğrultusunda milyonlarca Çinli göçmeni Doğu Türkistan'a yerleştirmiştir.

Çin'in resmi rakamlarına göre Doğu Türkistan'da 1950'de 300 bin civarında olan Çinli nüfusu 2000 yılında 7 milyon 500 bin, 2020'de 10 milyonu geçmiştir. Ayrıca nüfusları 3 milyon 500 binden fazla olan Bingtuan (Üretim İnşaat Kolordusu) denilen paramiliter paralel bir idare yapı sistemi Doğu Türkistan'ın tüm illerine yerleştirilmiş vaziyette olup tarım alanlarının en verimli arazileri bunlara tahsis edilmiş durumdadır. Bu durum doğal olarak nüfusun %80'ine yakını tarım ve hayvancılıkla hayatlarını idame ettirmekte olan Uygur, Kazak, Kırgız gibi Müslüman Türk halklarında aşırı işsizlik ve yoksulluk durumunu ortaya çıkarmıştır. Aslında bu durum ÇKP'nin bölgede artık tüm kontrolü tam manasıyla elde ettiğinden emin olduktan sonra sistematik asimilasyon politikasını uygulamaya koymak için bilinçli yaratılmış bir durumdur. 2001 yılında Çin'in Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olmasıyla ekonomisinde aşırı bir yükseliş, Çin ürünlerine olan yoğun talep sonucu iş gücüne olan ihtiyaç da artmıştır. Tam da Çin'in isteğine paralel olarak daha önceden planlanmış olan Uygur fazla emek gücünü istihdam ettirme kisvesi altında Çinli yöneticilerin baskısı ile planlı, organize bir şekilde yüz binlerce kadın, erkek Uygur genci 4- 5 bin km uzaklardaki Çin'in sanayi bölgelerine işçi olarak zorla götürüp onları aile yapısından, geleneklerinden, kültüründen, inancından, dilinden uzaklaştırarak, mümkün olduğunca götürüldüğü yerlerde eritme politikası uygulanmaya başlanmıştır.

Uygur işçilerin çalıştırıldığı fabrikalardan biri de Çin'in Guangdong Eyaletine bağlı Shaoguan şehrinde bulunan Xuri (Şürü) oyuncak fabrikasıdır. Bu fabrikada 8 binden fazla işçi çalışmakta olup bunun 800'ü Uygur işçilerdir. 2009 yılının 25 Haziran'ı 26 Haziran'a bağlayan gecesi Uygur işçiler ile Çinli işçiler arasında sataşma yaşanmış akabinde binlerle ifade edilebilecek sayıdaki Çinliler vahşi hayvanlar gibi önüne çıkan ve yakaladığı her Uygur'u demir sopalar, taş ve eline geçirdiği her şeyle ölesiye döverek birçoğunun ölümüne ve çok sayıda yaralanmalara neden olmuştur. Bununla ilgili fabrika yönetimi ve adli makamların tatmin edici bir açıklama yapmaması üzerine 5 Temmuz 2009 tarihinde Doğu Türkistan'ın başkenti Urumçi'de bir araya toplanan Uygur üniversite öğrencileri bu olayların aydınlatılmasını ve sorumluların cezalandırılmasını Uygur Özerk Bölgesi hükümetine iletmek istemiştir. Olaydan haber alan diğer insanların da katılmasıyla kalabalık bir grup ellerinde Çin bayraklarıyla barışçıl bir şekilde hadiseyi protesto etmek ve hükümetten olayın adil bir şekilde çözülmesi isteyerek yürüyüşe geçmiştir. Hiçbir resmi yetkilinin bunla ilgili bir açıklama yapmaması ve karşılıklarına tam teşekküllü milis güçlerini göndererek onlara ateş açması neticede olay çatışmaya dönüşmüştür.

Çin'in resmi rakamlarına göre 197 kişi hayatını kaybetmiş 1721 kişi yaralanmıştır. Gerçek rakamın bunların kat be kat üzerinde olabileceği görgü tanıklarınca teyit edilmektedir. 6 Temmuz'dan başlayarak Uygur avı başlanmış genç, orta yaş ve yaşlı olaya karışıp karışmadığı gözetilmeksizin tutuklanmıştır. 7 Temmuz'da erleri erkek çocukları ve babaları tutuklana veya kaybolan kadınlar, çocuklar, anneler sokağa dökülmüş onlarda Çinli asker ve polislerin coplarından kaçamamıştır. Akabindeki günlerde sivil kıyafetli ellerinde çivili demir sopalar bulunan milis güçleri sokaklarda terör estirmiş ve önüne çıkan her Uygur'u acımasız dövmüş hatta öldürmüştür. Olay hala tazeliğini korumakta kalplerde bir kangren olarak durmaktadır.

5 Temmuz Urumçi katliamı sonuçları itibari ile Uygur meselesinin dünyada bilinirliğinin artması bakımından büyük önem arz etmektedir. Bir taraftan Çin yönetiminin bilinçli olarak halkın isteklerini görmezden gelerek olayları tırmandırma ve akabinde her türlü müdahaleyi meşrulaştırma yönündeki manipülasyon çabalarının ters tepmesi şeklinde yorumlayabilecek isek diğer taraftan Çinliler ile yerel Müslüman Türk halklarının bir arada yaşama zemininin tamamen ortadan kalkmasına ve sınırların çok keskin bir şekilde çizilmesine yol açmıştır. Artık taraflar her ne kadar görünür de belli etmemeye çalışsa da gerçekte birbirlerine asla güvenemeyeceklerini bilmektedir. Böyle bir toplumu bir arada tutma çabası çok büyük külfet ve güç ister ve kalıcı asla olamaz. Çin'in kendi yanlış politikalarının sonucu olarak ortaya çıkan bu hadiseyi sanki Uygurlar tarafından yapılmış gibi gösterilmeye çalışılması ve bunu her türlü aşırılıkçı fikirler ile bağdaştırarak insanlık tarihinin en gaddar ve acımasız politikalarını yani soykırım politikasını uygulamaya başlamasına zemin hazırlaması bakımından da önem arz etmektedir. Artık Çin Uygurları kökünden yok etmeden rahat olamayacağı fikrine varmış bunun için yapılması gerekenler konusunda bir sınır koymamıştır.

2017 senesinden beri Çin, aleni olarak toplama kampları aracılığıyla soykırım politikasını uygulamaya koymuştur. Bu insanlığa karşı işlenmiş suçtur. İnsan olan herkesin karşı çıkması ve lanetlemesi gerekir. Devletler, hükümetler ve şirketler Çin ile olan her türlü ilişkide bunu göz önünde bulundurmalıdır. Soykırımcı Çin rejimini lanetliyoruz. 5 Temmuz'da ve akabinde Çin tarafından şehit edilenleri, vatani, milleti ve mukaddesatları için şehit olanların tümünü rahmetle anıyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Dünya Uygur Kurultayı Vakfı

Uygur Akademisi Vakfı

Doğu Türkistan Araştırmaları Vakfı